

Tomislav Medak i Marcell Mars, Multimedijalni institut:

Creative Commons/International Commons - znanje i stvaralaštvo u javnom pristupu

Razvoj i rasprostranjenost informacijskih tehnologija otvorili su nove potencijale za proboje u stvaralaštvu i znanju - uz osnovnu tehnološku vještinu moguće je kreirati i razmjenjivati glazbu, slike, filmove, ali i imati pristup velikim bazama podataka i znanja. Međutim, napredak u stvaralačkim i znanstvenim potencijalima nije se pretvorio u stvarnu javnu dostupnost tih sadržaja, već je prinudio stare industrije zabave i izdavače da radikaliziraju mehanizme zaštite intelektualnog vlasništva ne bi li stavili pod kontrolu te potencijale. Dok kulturne industrije kreću u tužbe protiv potrošača, izdavači znanstvenih publikacija iskorištavaju svoju ulogu vrednovanja u sistemu proizvodnje znanja, okrupnjuju i poskupljuju pristup znanju. Pravno i komercijalno zatvaranje kulturnog i znanstvenog kapitala spriječilo je da se napredak u tehnološkim potencijalima pretoči i u ravnomjerni globalni društveni razvoj.

Stvaraoci i znanstvenici sve više nastoje naći rješenja kako iskoristiti raspoložive tehnološke potencijale i učiniti svoj rad dostupnim javnosti izvan dominantnog okvira pravno-ekonomskog iskorištavanje intelektualne proizvodnje. Rješenja koja im omogućuju da svoj rad licenciraju korisnicima uz više sloboda za daljnje korištenje i razmjenjivanje - licence za slobodne i otvorene sadržaje - sve su prisutnija.

Da bi takva rješenja postala lako dostupna i javno vidljiva, tim pravnih stručnjaka sa sveučilišta Stanford (Palo Alto, SAD) pokrenuo je projekt Creative Commons - niz licenci koje autorima omogućuju da izaberu uvjete pod kojima žele da njihova djela stoje na raspolaganju javnosti. Uz licence razvijeno je, također, jednostavno internetsko sučelje pomoću kojega autori mogu izabrati uvjete i sistem pretraživih metapodataka koji olakšavaju pristup tim sadržajima. Potreba za takvim rješenjima rezultirala je u velikoj popularnosti Creative Commonsa - u godinu dana od početka primjene licencirano je preko 3 000 000 jedinica sadržaja, a prilagodba licenci u lokalne pravne okvire pokrenuta je u preko 60 zemalja. Hrvatska prilagodba, koju je inicirao Multimedijalni institut, bila je među prvima, a prevedene i prilagođene hrvatske licence trebale bi od jeseni biti u primjeni.

U sklopu izlaganja predstaviti ćemo rješenja za alternativno licenciranje autorskih djela, odgovarajuća rješenja na području znanosti i inicijative na području znanstvenog publiciranja koje bi alternativno licencirane sadržaje adekvatno učinile široko dostupnima diljem svijeta - i razvijenim i nerazvijenim znanstvenim sredinama - te bitnu ulogu knjižnica u promoviranju slobodnog stvaralaštva i znanosti.

- <http://creativecommons.org>
- <http://tamtam.mi2.hr/cc>

O izlagačima:

Tomislav Medak je koordinator teorijskog i istraživačkog programa i urednik izdavačkog programa Multimedijalnog instituta. U središtu njegovog interesa su konstelacije suvremene socijalne teorije, medijske teorije i estetike. U posljednje vrijeme istražuje šire implikacije alternativa postojećem sistemu intelektualnog vlasništva, strategije zaštite javnih resursa i režime upravljanja i zastupanja stvaralaštva. Jedan je od pokretača teorijskog kolektiva past:forward i projekta swarm intelligences. Zajedno s Marcellom Marsom urednik je zbornika tekstova "GNU Pauk" o širem kulturno-socijalnom značaju slobodnog softvera. Voditelj je projekta hrvatske implementacije Creative Commons licenci.

- <http://www.mi2.hr>
- <http://pastforward.org>
- <http://www.swarm-intelligences.org>
- <http://www.gnupauk.org>

Marcell Mars je jedan od osnivača Multimedijalnog Instituta - mi2 u Zagrebu. Inicijator nekolicine mi2 projekata kao što su GNU GPL izdavaštvo - EGOBOO.bits ili TamTam platforma za online kolaboraciju. Marcell je kurirao i/ili producirao godišnje izložbe mi2-a "I'm still alive" 2001. i <re:Con> 2002. Jedan od koordinatora Otokultivatora, zagovornik slobodnog softvera, suradnik PC chipa, te voditelj mi2laba. Trenutno radi na knjizi/zborniku tekstova GNU Pauk sa Tomislavom Medakom, a GNU Pauk se bavi fenomenom pokreta slobodnog softvera u širem kontekstu kulturne produkcije.

- <http://www.mi2.hr>
  - <http://www.egoboobits.net>
  - <http://tamtam.mi2.hr/TamTamDev>
  - <http://www.otokultivator.org>
  - <http://www.mi2.hr/alive>
  - <http://re.mi2.hr>
  - <http://tamtam.mi2.hr/mi2lab>
  - <http://www.gnupauk.org>
-